

Mål C-305/23 [Bacigán]¹**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

15 maj 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Juzgado de lo Mercantil n.º 10 de Barcelona (Spanien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

2 maj 2023

Kärande:

Agencia Estatal de la Administración Tributaria

Svarande:

S.E.I.

Saken i det nationella målet

Insolvensförfarande – Gälldenären som är insolvent (svarande i detta mål) har begärt avskrivning av obetalda skulder – En av fordringsägarna (kärande i detta mål) motsätter sig att denna avskrivning ska beviljas – Grunder för kärandens inställning: gälldenären har, före sin begäran om skuldavskrivning, ålagts en administrativ påföljd för ett mycket allvarligt skattebrott

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Begäran om förhandsavgörande avseende tolkning – Artikel 267 FEUF – Nationella bestämmelsers förenlighet med direktiv (EU) 2019/1023 – Artiklarna 1.4 och 23.1 och 23.2 i direktiv 2019/1023 – Medlemsstaternas fakultativa utvidgning av skuldavskrivningsförfaranden så att dessa omfattar insolventa fysiska personer som inte är entreprenörer – Räckvidd av rätten till avskrivning – Begreppet ohederligt beteende

¹ Målet har ett fiktivt namn. Det motsvarar inte det verkliga namnet på någon av parterna i förfarandet.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1. Om den nationella lagstiftaren väljer att utvidga tillämpningen av de förfaranden som föreskrivs för avskrivning av skulder som uppkommit hos insolventa entreprenörer till att även omfatta insolventa fysiska personer som inte är entreprenörer, såsom föreskrivs i artikel 1.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1023 av den 20 juni 2019, måste lagstiftaren då anpassa regleringen till bestämmelserna i avdelning III i direktivet?

Om den första frågan ska besvaras jakande,

2. Omfattar begreppet ohederligt beteende som förekommer i artikel 23.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2019/1023 av den 20 juni 2019 oaktsamma eller oförsiktiga beteenden från gäldenärens sida som utgör orsaken till uppkomsten av en skuld?

Om den andra frågan besvaras nekande,

3. Utgör de fall som avses i leden a–f i artikel 23.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1023 av den 20 juni 2019 en uttömmande förteckning över väldefinierade och motiverade omständigheter, eller får medlemsstaterna införa andra väldefinierade och motiverade omständigheter?

Om svaret på den tredje frågan är att medlemsstaterna får införa andra väldefinierade och motiverade omständigheter än dem som avses i leden a–f i artikel 23.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1023 av den 20 juni 2019:

4. Måste då de nya, väldefinierade omständigheter som medlemsstaten inför alltid motiveras av ohederliga beteenden eller ond tro?

Om svaren på [den tredje och den fjärde] frågan är att medlemsstaterna inte kan införa andra omständigheter än dem som anges i leden a–f i artikel 23.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1023 av den 20 juni 2019; eller att, om de inför andra, väldefinierade beteenden, dessa beteenden måste motiveras av ohederliga beteenden eller ond tro hos gäldenären:

5. Innebär en tolkning i enlighet med artikel 23 i direktivet att en sådan bestämmelse som artikel 487.1.2.° i den omarbetade lydelsen av la Ley Concursal (insolvenslagen) inte ska tillämpas när det konstateras att det mycket allvarliga skattebrottet avser ett beteende hos gäldenären som inte är ohederligt eller innebär ond tro?

Anförda unionsbestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1023 av den 20 juni 2019 om ramverk för förebyggande rekonstruktion, om skuldavskrivning och näringsförbud

och om åtgärder för att göra förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning effektivare samt om ändring av direktiv (EU) 2017/1132:

Artikel 1.1, 1.2 h och 1.4

Artikel 23

Anförd nationell rätt

Real Decreto Legislativo 1/2020, de 5 de mayo, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (Kungligt lagstiftningsdekret 1/2020 av den 5 maj 2020 om godkännande av den omarbetade lydelsen av insolvenslagen), i dess lydelse enligt Ley 16/2022, de 5 de septiembre, de reforma del texto refundido de la Ley Concursal (lag 16/2022 av den 5 september 2022 om ändring av den omarbetade lydelsen av insolvenslagen), om införlivande av direktiv (EU) 2019/1023 av den 20 de juni 2019:

Artikel 486

Artikel 487 första stycket punkt 2º

Ley 58/2003 General Tributaria (Allmän skattelag 58/2003)

Artikel 191 första och fjärde stycket

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 I juli 2016 startade S.E.I. – som är svarande i det nationella målet och gäldenär i insolvensförfarandet – som enskild näringsidkare en rörelse där han bedrev detaljhandel med bröd och konditorivaror. Under det första året kunde bolaget täcka kostnaderna för sin affärsverksamhet. Från och med det andra året började verksamheten dock att minska i omfattning och därför krävdes det små krediter för att täcka alla kostnader i samband med verksamheten, till den grad att situationen blev ohållbar, vilket tvingade S.E.I. att lägga ned verksamheten i oktober 2018, eftersom flera skulder förblivit obetalda. Efter att ha lagt ned sin affärsverksamhet arbetade S.E.I. som anställd på två företag och blev därefter arbetslös.
- 2 S.E.I. var insolvent och försökte få till stånd en ackordsuppgörelse med hjälp av en konkursmedlare. Någon sådan uppgörelse kunde inte nås, varför konkursmedlaren den 19 juni 2020 själv ansökte i domstol om att gäldenären S.E.I. skulle försättas i konkurs med motiveringen att ackordsuppgörelsen inte lyckats. De fordringar som S.E.I. var skyldig att betala uppgick till totalt 143 021,35 euro.

- 3 Genom beslut av den 8 juli 2020 meddelade den hänskjutande domstolen ett beslut om konkurs för gäldenären.
- 4 Den 13 juli 2022 lade konkursförvaltaren (bolaget RCD CONCURSAL, S. L.P.) fram en likvidationsrapport med slutredovisning, i vilken konkursförvaltaren begärde att konkursen skulle avslutas. Denna rapport översändes till övriga parter den 21 september 2022.
- 5 Den 18 oktober 2022 ansökte gäldenären om tillfällig avskrivning av de fordringar som inte kunde betalas vid likvidationen av tillgångarna, avseende följande fordringar:

[BORGENÄR]	Skuld	BELOPP SOM EJ SKRIVS AV
FOGASA	6 701,99 €	850,00 €
N. C. P.	4 597,77 €	0,00 €
AEAT	9 254,65 €	2 127,32 €
DIPUTACIÓN DE BARCELONA	374,35 €	0,00 €
T.G.S.S.	21 802,60 €	10 901,30 €
AGM ABOGADOS	3 750,00 €	0,00 €
AIGÜES DE MANRESA	189,95 €	0,00 €
CAIXABANK S. A.,	5 135,37 €	0,00 €
CCPP C/ COLL BAIX 34	350,00 €	0,00 €
DIR MARAGALL	85,00 €	0,00 €
ENDESA ENERGIA S. A.,	3 184,14 €	0,00 €
FECSA ENDESA (COMERCIALIZADORA GAS POWER)	159,75 €	0,00 €
GRUPO ORANGE ESPAÑA	423,38 €	0,00 €
NATURGY ENERGY GROUP	252,49 €	0,00 €
PRA IBERIA S. L., (TIDIGARE WIZINK BANK)	1 365,55 €	0,00 €
	57 626,99 €	13 878,62 €

Gäldenären föreslog även en betalningsplan för fordringar mot konkursboet och fordringar med förmånsrätt som inte var avskrivningsbara.

- 6 Den 18 november 2022 framställde Agencia Estatal de Administración Tributaria (AEAT) – med stöd av artikel 487 första stycket punkt 2° i Real Decreto Legislativo 1/2020, de 5 de mayo, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (Kungligt lagstiftningsdekret 1/2020 av den 5 maj 2020 om godkännande av den omarbetade lydelsen av insolvenslagen), i dess lydelse enligt Ley 16/2022, de 5 de septiembre (lag 16/2022 av den 5 september 2022) – en skriftlig invändning mot att de obetalda skulderna skulle skrivas av. Den faktiska omständighet som förklarar AEAT:s invändning är följande: Tidigare, närmare bestämt den 20 april 2020, påförde AEAT S.E.I. böter på 504,99 euro, på grund av

att S.E.I. under år 2018 inte inom föreskriven tid hade betalat den källskatt som S.E.I. var skyldig att betala på den hyra som S.E.I. själv betalade för att hyra affärslokalen. AEAT ansåg att underlåtenheten att betala denna skatt enligt artikel 191.4 i Ley 58/2003 General Tributaria (Allmän skattelag 58/2003) utgjorde ett mycket allvarligt skattebrott, eftersom AEAT bedömde att S.E.I i sitt agerande inte visat sådan omsorg som krävs att skattskyldiga personer vidtar när de fullgör sina skattemässiga skyldigheter.

- 7 Efter AEAT:s invändning meddelade den hänskjutande domstolen den 24 november 2022 ett beslut om att inleda ett förfarande för prövning av en rättegångsfråga i konkursförfaranden och gäldenären och konkursförvaltaren gavs tillfälle att yttra sig.
- 8 Den 16 december 2022 yttrade sig gäldenären respektive konkursförvaltaren skriftligen och bestred AEAT:s invändning mot ansökan om skuldavskrivning.
- 9 Eftersom ingen av parterna inkom med någon bevisning med uppgifter som skiljde sig från innehållet i de handlingar som fanns i målet, beslutades det genom beredningsbeslut den 9 januari 2023 att målet var klart för avgörande.
- 10 Genom underrättelse av den 16 mars 2023 informerade den hänskjutande domstolen parterna om möjligheten att begära förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol för att ställa två frågor till EU-domstolen om huruvida det system för skuldavskrivning som föreskrivs i den nationella lagstiftningen är förenligt med bestämmelserna i direktiv (EU) 2019/1023.
- 11 Till följd av vad käranden anført om lämpligheten av att begära förhandsavgörande, bland annat vad gäller tolkningen av begreppet ”ohederlig” i artikel 23 i direktiv (EU) 2019/1023, har den hänskjutande domstolen omformulerat och utökat tolkningsfrågorna.

Parternas huvudargument

- 12 AEAT har bestritt avskrivning av de obetalda skulderna på grundval av de argument som angetts ovan. Gäldenären och konkursförvaltaren bestrider AEAT:s invändning mot ansökan om skuldavskrivning.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 13 I artikel 1.2 i direktiv (EU) 2019/1023 definieras räckvidden av bestämmelsen på så sätt att direktivet inte är tillämpligt på de förfaranden som avses i punkt 1 i samma artikel när det gäller gäldenärer som är fysiska personer som inte är entreprenörer (se artikel 1.2 h i direktivet). I artikel 1.4 i direktivet anges emellertid att medlemsstaterna får utsträcka tillämpningen av de förfaranden som föreskrivs för avskrivning av skulder som uppkommit för insolventa entreprenörer till att omfatta insolventa fysiska personer som inte är entreprenörer.

- 14 I förevarande fall har gäldenären, såväl i ansökan om ackordsuppgörelse som i konkursansökan, förklarat att han inte är entreprenör.
- 15 Den hänskjutande domstolens första tvivel gäller därför huruvida den nationella lagstiftaren, när den väljer att utsträcka räckvidden av systemet med skuldavskrivning till att omfatta fysiska personer som inte är entreprenörer, även måste anpassa sitt system till bestämmelserna i direktivet om avskrivning av skulder som uppstått hos insolventa entreprenörer.
- 16 I detta avseende uppkommer tvivel kring om den lagstiftningsteknik som används i direktivet, i artikel 1.4, ska anses vara en minimiharmonisering, på så sätt att unionslagstiftaren reglerar mekanismerna för skuldavskrivning för entreprenörer och att medlemsstaterna får föreskriva andra mer restriktiva villkor för dessa mekanismer, eller om den lagstiftningsteknik som använts i detta fall innebär en fakultativ möjlighet till ytterligare harmonisering av lagstiftningen, såtillvida att medlemsstaterna ges möjligheten att utsträcka den harmoniserade mekanismen för skuldavskrivning till att omfatta personer som inte är entreprenörer.
- 17 Ska det, med andra ord, om direktivet syftar till att harmonisera de nationella lagstiftningarna vad gäller skuldavskrivning för entreprenörer, och det i direktivet även föreskrivs en möjlighet för medlemsstaterna att fakultativt utvidga tillämpningsområdet för skuldavskrivningsmekanismerna till att även omfatta personer som inte är entreprenörer, anses att medlemsstaten, om den beslutar att reglera skuldavskrivningsmekanismer för personer som inte är entreprenörer, måste införa en införlivandebestämmelse som iakttar vad som föreskrivs i avdelning III i direktivet (artiklarna 20–24), för att även det fakultativt utsträckta tillämpningsområdet för direktivet ska vara harmoniserat?
- 18 Om svaret på den första frågan är jakande är nästa fråga som ställs den om tolkningen och räckvidden av begreppet ohederligt beteende i artikel 23 i direktivet och om huruvida de nationella bestämmelserna om undantag från skuldavskrivning är förenliga med bestämmelserna i direktivet.
- 19 I artikel 23 i direktivet anges, vad gäller de omständigheter som kan leda till att rätt till skuldavskrivning nekas, två grupper av fall:
 1. Om den insolventa entreprenören har handlat ohederligt eller i ond tro enligt nationell rätt gentemot borgenärerna när skulden uppkom, under insolvensförfarandet eller under betalningen av skulden, oaktat nationella bevisbörderegler.
 2. Under vissa väldefinierade omständigheter, om ett sådant uteslutande är vederbörligen motiverat; därefter lyder unionsbestämmelsen lyder ”exempelvis” och sedan anges sex fall som anges i leden a–f.
- 20 I artikel 191.4 i Ley 58/2003 General Tributaria (Allmän skattelag 58/2003) föreskrivs två typer av beteenden som kan kvalificeras som mycket allvarliga skattebrott. I bestämmelsen görs således en åtskillnad i två olika punkter:

1. Brottet är mycket allvarligt när bedrägliga medel har använts.
 2. Brottet är också mycket allvarligt, även om bedrägliga medel inte har använts, när den skattskyldige har underlåtit att betala in belopp som innehållits eller borde ha innehållits eller belopp som borde ha betalats in i löpande, i den mån de belopp som innehållits men inte betalats in och de belopp som borde ha betalats in löpande har dragits av men inte betalats in motsvarar över 50 procent av böternas grundbelopp.
- 21 I påföljdbeslutet slog AEAT fast att gäldenären gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt skattebrott och slog därvid fast att gäldenärens handlande visade på *”en avsaknad av den omsorg som kan krävas av den skattskyldige vid fullgörandet av dennes skattemässiga skyldigheter, vilken [omsorg], om den hade visats, skulle ha lett till att han eller hon erkände sin skatteskuld i rätt tid genom lämplig omvänd betalningsskyldighet”*.
- 22 I förevarande fall har gäldenären underlåtit att betala in innehållen skatt på grund av avsaknad av den omsorg som kan krävas av den skattskyldige vid fullgörandet av dennes skattemässiga skyldigheter, utan användning av bedrägliga medel.
- 23 Under dessa omständigheter är den hänskjutande domstolens tvivel följande: Omfattar begreppet ohederligt beteende i artikel 23 i direktivet oaktsamma eller oförsiktiga beteenden från gäldenärens sida som utgör orsaken till uppkomsten av en skuld?
- 24 Om den andra frågan besvaras nekande är nästa fråga som uppkommer för den nationella domstolen den om räckvidden följande skrivning i artikel 23.2 i direktivet: *”väldefinierade omständigheter och om sådana avvikelser är vederbörligen motiverade, exempelvis ...”*
- 25 Utgör de fall som avses i leden a–f i artikel 23.2 i direktivet en uttömmande förteckning över väldefinierade och motiverade omständigheter, eller får medlemsstaterna införa andra väldefinierade och motiverade omständigheter?
- 26 Om svaret på denna [tredje] fråga är att medlemsstaterna får införa andra väldefinierade och motiverade omständigheter som hindrar eller begränsar tillgången till skuldavskrivning, måste då de omständigheter som medlemsstaten definierar alltid motiveras av ohederliga beteenden eller ond tro?
- 27 Frågan huruvida det är möjligt att införa andra omständigheter än dem som räknas upp i leden a–f i artikel 23.2 i direktivet motiverar att den nationella lagstiftningen kan föreskriva påföljder för mycket allvarliga skattebrott.
- 28 Om svaret på [den tredje och den fjärde] frågan är att medlemsstaterna inte får införa andra omständigheter än dem som anges i leden a–f i artikel 23.2 i direktivet, eller att, om de inför andra, väldefinierade handlingar, dessa måste motiveras av gäldenärens ohederliga beteende eller onda tro – i detta fall ställs den femte frågan av den hänskjutande domstolen om lämpligheten av artikel 487.1.2^o i

den omarbetade lydelsen av Ley Concursal (insolvenslagen), i dess lydelse enligt lag nr 16/2022. Enligt denna bestämmelse *kan en gäldenär som under de tio år som föregår ansökan om avskrivning har blivit föremål för ett lagakraftvunnet förvaltningsbeslut avseende mycket allvarliga skattebrott inte beviljas avskrivning, såvida inte gäldenären vid tidpunkten för ingivandet av ansökan om avskrivning helt och hållet hade fullgjort sitt ansvar gällande detta brott.*

- 29 Eftersom det i denna bestämmelse inte görs någon åtskillnad vad gäller typer av mycket allvarliga skattebrott, utgör den under alla omständigheter ett automatiskt hinder för rätten till avskrivning, utan att det tas hänsyn till huruvida det mycket allvarliga skattebrottet svarar mot gäldenärens ohederliga beteende eller onda tro. Denna avsaknad av åtskillnad mellan beteenden ger upphov till tvivel vad gäller följande: Innebär en tolkning i enlighet med artikel 23 i direktivet att en sådan bestämmelse som artikel 487.1.2.º i den omarbetade lydelsen av Ley Concursal (insolvenslagen) inte ska tillämpas när det konstateras att det mycket allvarliga skattebrottet avser ett beteende hos gäldenären som inte är ohederligt eller där gäldenären inte är i ond tro?